Justitieutskottets betänkande
2015/16:JuU30

Ny påföljd efter tidigare dom

Sammanfattning

Regeringen föreslår en reform av regleringen om ny påföljdsbestämning efter tidigare dom. Syftet är att förenkla och förtydliga de regler som gäller för hur domstolen ska bestämma påföljd när en tilltalad döms för ytterligare brott som begåtts innan en tidigare påföljd helt har verkställts eller upphört. Domstolen ska i en sådan situation som huvudregel bestämma en ny påföljd för den tillkommande brottsligheten. Bara i undantagsfall ska domstolarna använda möjligheten att bestämma att en tidigare dom också ska omfatta tillkommande brottslighet, s.k. konsumtionsdom, eller att undanröja en utdömd påföljd och bestämma ny gemensam påföljd för den samlade brottsligheten.

Förslaget innebär även att regleringen görs mer konsekvent när det gäller hur brott som utgör återfall ska behandlas. Det ska göras en principiell skillnad mellan brott begångna före en tidigare dom (nyupptäckt brottslighet) och brott begångna efter en tidigare dom men innan påföljden helt har verkställts eller upphört (ny brottslighet). Förslagen innebär bl.a. att gemensam straffmätning fortsättningsvis endast ska tillämpas vid nyupptäckt brottslighet och att ny brottslighet konsekvent ska behandlas som återfall.

Slutligen föreslår regeringen att ungdomstjänst och ungdomsvård ska omfattas av regleringen om ny påföljdsbestämning efter tidigare dom.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2016.

Behandlade förslag

Proposition 2015/16:151 Ny påföljd efter tidigare dom.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut 3
Redogörelse för ärendet 4
Utskottets överväganden 5
Ny påföljd efter tidigare dom 5
Bilaga 1
Förteckning över behandlade förslag 11
Propositionen 11
Bilaga 2
Regeringens lagförslag 12

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Ny påföljd efter tidigare dom

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i brottsbalken,
2. lag om ändring i rättegångsbalken,
3. lag om ändring i lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.,
4. lag om ändring i lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll,
5. lag om ändring i lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2015/16:151 punkterna 1–5.

Stockholm den 12 maj 2016

På justitieutskottets vägnar

Beatrice Ask

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Beatrice Ask (M), Mats Pertoft (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Krister Hammarbergh (M), Arhe Hamednaca (S), Anti Avsan (M), Susanne Eberstein (S), Johan Hedin (C), Petter Löberg (S), Adam Marttinen (SD), Roger Haddad (L), Linda Snecker (V), Andreas Carlson (KD), Lawen Redar (S), Ellen Juntti (M) och Runar Filper (SD).

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlar utskottet proposition 2015/16:151 Ny påföljd efter tidigare dom.

Inga motioner har väckts med anledning av förslaget.

Utskottet redovisar i bilaga 1 regeringens förslag till riksdagsbeslut. Regeringens lagförslag återges i bilaga 2.

Lagförslagen har behandlats av Lagrådet.

Det kan nämnas att riksdagen i samband med beredningen av motioner från allmänna motionstiden 2014 i ett tillkännagivande uppmanade regeringen att återkomma till riksdagen med förslag om att regelverket om straffvärdebestämning vid flerfaldig brottslighet ska skärpas och ge uttryck för en strängare syn på flerfaldig brottslighet än vad som är fallet i dag (bet. 2014/15:JuU14, rskr. 2014/15:138).

Utskottets överväganden

Ny påföljd efter tidigare dom

Utskottets förslag i korthet
Riksdagen antar regeringens lagförslag.

Bakgrund

Återfall i brott och flerfaldig brottslighet

Om någon döms för ett brott och därefter gör sig skyldig till ny brottslighet är det fråga om återfall i brott. Med flerfaldig brottslighet avses att en person döms till ansvar för fler än ett brott. Skillnaden mellan återfall och flerfaldig brottslighet kan något förenklat sägas bestå i att det vid återfall har meddelats en dom mellan brotten medan så inte är fallet vid flerfaldig brottslighet.

Vid straffrättskipningen behandlas dessa situationer olika. Att den tilltalade tidigare har gjort sig skyldig till brott får beaktas vid påföljdsvalet som skäl för att bestämma påföljden till fängelse (30 kap. 4 § andra stycket brottsbalken). Återfall i brott medför också som huvudregel att villkorligt medgiven frihet från ett tidigare utdömt fängelsestraff förklaras förverkad (34 kap. 4 § brottsbalken). Slutligen ska ett återfall, om det inte har beaktats genom påföljdsvalet eller i tillräcklig utsträckning genom förverkande av villkorligt medgiven frihet, påverka straffmätningen i skärpande riktning (29 kap. 4 § brottsbalken).

Vilken betydelse som tidigare brottslighet ska ges vid påföljdsbestämningen eller genom förverkande av villkorligt medgiven frihet bestäms efter en sammanvägning av olika omständigheter. Vid straffmätningen ska rätten särskilt beakta vilken omfattning den tidigare brottsligheten haft, vilken tid som förflutit mellan brotten och om den tidigare och den nya brottsligheten är likartade eller om brottsligheten i båda fallen är särskilt allvarlig (29 kap. 4 § brottsbalken).

Är det fråga om flerfaldig brottslighet ska domstolen som huvudregel bestämma en gemensam påföljd för brotten med utgångspunkt i den samlade brottslighetens straffvärde enligt principen om gemensam påföljd (30 kap. 3 § första stycket brottsbalken). Straff ska bestämmas efter brottets eller den samlade brottslighetens straffvärde inom ramen för den straffskala som gäller (29 kap. 1 § brottsbalken). Med straffvärde avses brottets eller brottslighetens svårhet. Att straffvärdet ska vara avgörande för straffmätningen speglar principerna om ekvivalens och proportionalitet, vilka innebär att lika svåra brott ska ges lika stränga straff och att svårare brott ska straffas strängare än lindrigare brott.

Vid flerfaldig brottslighet tillämpas en gemensam straffskala för den samlade brottsligheten (26 kap. 2 § brottsbalken). Utgångspunkten för den gemensamma straffskalan är det svåraste av de högsta straff som kan följa på brotten. Med ett visst tillägg utgör det straffskalans maximum. Är det även fråga om återfall kan straffskalan utvidgas (26 kap. 3 § brottsbalken). Om påföljden bestäms till fängelse på viss tid får straffet aldrig överstiga vare sig de högsta straffen sammanlagda med varandra eller 18 år. Den gemensamma straffskalans straffminimum utgörs av det svåraste av de lägsta straffen.

Ny påföljdsbestämning efter tidigare dom

I 34 kap. brottsbalken finns bestämmelser om sammanträffande av brott och förändring av påföljd. Dessa bestämmelser reglerar hur påföljden ska bestämmas dels när den som dömts för brott visar sig ha begått ett annat brott före den aktuella domen (nyupptäckt brottslighet), dels när den dömde har begått ett nytt brott efter den tidigare domen men innan påföljden helt har verkställts eller annars har upphört (ny brottslighet). Bestämmelserna gäller då den tidigare utdömda påföljden var fängelse, villkorlig dom, skyddstillsyn eller sluten ungdomsvård.

Domstolen har i dessa situationer tre alternativ. Den kan besluta att den tidigare påföljden ska avse också den brottslighet som omfattas av den nya domen (konsumtionsdom), döma särskilt till påföljd för den brottslighet som omfattas av den nya domen eller undanröja den utdömda påföljden och för den samlade brottsligheten döma till en annan sorts påföljd än den som undanröjts (34 kap. 1 § första stycket).

Särskilt om unga lagöverträdare

När en ung person har dömts för brott till ungdomsvård eller ungdomstjänst och därefter ska dömas för ytterligare brott som begåtts innan den tidigare påföljden har verkställts eller upphört är i dag det enda alternativet att döma särskilt till påföljd för dessa. Regleringen i 34 kap. brottsbalken är således inte tillämplig om den tidigare påföljden är böter, ungdomsvård eller ungdomstjänst, annat än i några särskilda frågor som gäller ungdomstjänst (34 kap. 8 §).

En tidigare dom på ungdomsvård eller ungdomstjänst kan emellertid undanröjas av annan anledning än att den dömde har återfallit i brott. Om den dömde i väsentlig grad underlåter att göra vad som åligger honom eller henne vid ungdomsvård eller ungdomstjänst får påföljden undanröjas och domstolen bestämma ny påföljd (32 kap. 4 § första stycket). Undanröjande och ny påföljdsbestämning får också ske om planerad vård eller planerade åtgärder vid ungdomsvård inte kommer till stånd. Detsamma gäller om en dom på ungdomstjänst inte till väsentlig del kan fullgöras inom skälig tid (andra stycket).

Dagens möjligheter att undanröja en dom på ungdomsvård eller ungdomstjänst tar alltså sikte på fall när den utdömda påföljden inte kan eller

bör verkställas till följd av den unges misskötsamhet eller när det av annat skäl inte finns tillräckliga möjligheter att verkställa den. Att den unge begått ett nytt brott efter den tidigare domen kan alltså inte i sig leda till ett undanröjande. Åklagaren har dock ett visst utrymme att besluta om straffvarning efter en tidigare ungdomspåföljd enligt 17 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare, förkortad LUL. Vidare ger rättegångsbalkens allmänna bestämmelser möjlighet till åtalsunderlåtelse bl.a. om den misstänkte begått ett annat brott och det utöver påföljden för det brottet inte krävs påföljd för det tillkommande brottet (20 kap. 7 § första stycket 3 rättegångsbalken).

Propositionen

Ny påföljd efter tidigare dom

En tydligare reglering med färre alternativ

Regeringen beslutade den 25 juni 2009 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av påföljdssystemet för vuxna och unga lagöverträdare. Utredningen, som antog namnet Påföljdsutredningen, lämnade i maj 2012 betänkandet Nya påföljder (SOU 2012:34).

Regeringens avsikt är att regleringen av hur rätten ska förhålla sig till en tidigare utdömd påföljd när den dömde på nytt döms för brott bör förenklas och förtydligas. Lagstiftningen bör anvisa färre och tydligare alternativ.

Regeringens avsikt är också att göra en principiell skillnad mellan brott begångna före en tidigare dom (nyupptäckt brottslighet) och brott begångna efter en tidigare dom men innan påföljden helt har verkställts eller upphört (ny brottslighet). Ny brottslighet bör behandlas enligt de principer som gäller för återfall i brott i påföljdssystemet. Detsamma bör inte gälla för nyupptäckt brottslighet.

Ny påföljd ska vara huvudregeln

Ny påföljd efter tidigare dom ska vara huvudregeln. När rätten bestämmer påföljd för brott som en tidigare dömd person har gjort sig skyldig till, och brottet är begånget före den tidigare domen (nyupptäckt brottslighet) eller efter domen men innan den tidigare påföljden helt har verkställts eller upphört (ny brottslighet), ska den som huvudregel bestämma ny påföljd för den tillkommande brottsligheten.

Möjligheter att avvika från huvudregeln

Det ska emellertid finnas möjligheter att avvika från huvudregeln.

Rätten ska kunna besluta att en tidigare utdömd påföljd som innebär fängelse, villkorlig dom, skyddstillsyn eller sluten ungdomsvård ska avse också brottslighet som prövas i en senare dom om det är fråga om nyupptäckt brottslighet som i jämförelse med den brottslighet som omfattas av den tidigare domen med hänsyn till påföljden är utan nämnvärd betydelse.

Möjligheten att besluta om konsumtionsdom om det finns särskilda skäl för det ska finnas kvar när den tidigare påföljden är sluten ungdomsvård.

Regeringens lagförslag innebär emellertid att det inte längre ska vara möjligt att besluta om förstärkande inslag till en tidigare utdömd villkorlig dom eller skyddstillsyn, att förlänga prövotiden eller att besluta om varning m.m. när rätten beslutar om att en tidigare utdömd villkorlig dom eller skyddstillsyn ska avse även nyupptäckt brottslighet.

Endast om det finns särskilda skäl ska det vara möjligt att undanröja den tidigare påföljden och i stället döma ut en gemensam påföljd för den samlade brottsligheten. För att detta ska kunna göras krävs, förutom särskilda skäl, dels att den tidigare domen har fått laga kraft, dels att påföljden inte har verkställts helt. Vid bestämmande av den gemensamma påföljden ska rätten ta skälig hänsyn till vad den dömde har undergått till följd av den tidigare domen. Rätten ska då få döma till fängelse på kortare tid än vad som är föreskrivet för brottet. Vidare ska rätten, om den undanröjer en tidigare utdömd villkorlig dom eller skyddstillsyn, beakta en eventuell uppgift i den tidigare domen om vilken strafflängd som skulle ha dömts ut om påföljden hade bestämts till fängelse. Det ska inte längre krävas att den tidigare påföljden ersätts av en påföljd av annan art.

Särregleringen vid fängelse på livstid behålls

I dag gäller för den som tidigare är dömd till livstids fängelse och därefter döms för tillkommande brottslighet före det att livstidsstraffet är helt verkställt, att livstidsstraffet ska avse även den brottsligheten (34 kap. 2 § brottsbalken). Regeringen bedömer att denna särreglering för situationen att den dömde undergår fängelse på livstid ska vara kvar.

Gemensam straffmätning endast vid nyupptäckt brottslighet

Regeringens förslag innebär att det alltjämt ska vara möjligt att i vissa fall låta en tidigare utdömd påföljd omfatta även ett nyupptäckt brott. Enligt regeringens förslag ska bestämmelsen göras tillämplig även på andra påföljder än fängelse och sluten ungdomsvård. Bestämmelsens tillämpningsområde inskränks emellertid till att enbart omfatta nyupptäckt brottslighet. Om gärningsmannen begår ny brottslighet ska det enligt regeringens förslag inte vara möjligt att låta en tidigare utdömd påföljd omfatta även denna brottslighet.

Regeringen anför att ett nyupptäckt brott tidsmässigt sett hade kunnat omfattas av den tidigare domen. Det hade då setts som en del i den samlade brottsligheten och bedömts enligt principerna för flerfaldig brottslighet. Eftersom det kan bero på tillfälligheter att all brottslighet inte har prövats i ett sammanhang, och omfattats av en gemensam påföljd, är det rimligt att det nyupptäckta brottet bör bedömas på samma sätt även om det prövas i en senare rättegång.

En ny reglering för ungdomsvård och ungdomstjänst

Ny påföljd efter tidigare dom på ungdomsvård eller ungdomstjänst

Regleringen i 34 kap. brottsbalken om bestämmande av ny påföljd efter tidigare dom är, som utgångspunkt, inte tillämplig om den tidigare domen är ungdomsvård eller ungdomstjänst. När en ung person har dömts för brott till en sådan påföljd och därefter ska dömas för ytterligare brott som begåtts innan den tidigare påföljden har verkställts eller upphört är i dag det enda alternativet att döma särskilt till påföljd för dessa.

En anledning till varför ungdomspåföljderna lämnats utanför regleringen i 34 kap. brottsbalken var att man ville undvika kompetenskonflikter mellan det straffrättsliga regelsystemet och vårdlagstiftningen. Bland annat fanns det inte någon formell slutpunkt för hur länge vården skulle pågå, och det stod därmed inte klart för domstolen vad påföljden skulle innebära. Mot den bakgrunden fanns det inte förutsättningar att besluta att den skulle omfatta annan brottslighet, dvs. meddela en konsumtionsdom, eftersom det inte var möjligt att avgöra en rimlig ingripandegrad utifrån den samlade brottsligheten.

I dag är emellertid ungdomspåföljderna i flera avseenden annorlunda utformade. Såväl vad gäller ungdomsvård som ungdomstjänst går det att värdera hur ingripande påföljden är och på vilket sätt den ger uttryck för brottslighetens allvar. Detta innebär att det går att värdera när en konsumtionsdom kan vara en tillräcklig och rimlig reaktion för den tillkommande brottsligheten. Att det går att avgöra vad påföljden ska innehålla, om den är helt verkställd eller vad som återstår att verkställa, innebär vidare att det är möjligt att undanröja en ungdomspåföljd och döma till en gemensam påföljd samt att åstadkomma ett sammantaget rättvist resultat om så sker.

Regeringen anför att dessa förändringar i påföljdernas utformning har medfört att det numera finns förutsättningar att beakta konkurrensen med en tidigare utdömd påföljd när påföljdsbestämningen görs för annan brottslighet. Att det i dag finns flera tillämpliga påföljdsalternativ för unga lagöverträdare kan vidare öka behovet av att göra förordnanden för att kunna lösa olika praktiska problem.

Som huvudregel innebär regeringens förslag att rätten ska bestämma en ny påföljd för den tillkommande brottsligheten när den som dömts till ungdomsvård eller ungdomstjänst ska dömas för ytterligare brott, som begåtts innan den tidigare påföljden helt har verkställts eller upphört. Regeringen anser emellertid att lämplighets- och rättviseskäl talar för att det i vissa fall bör kunna vara möjligt, när en person ska dömas för ytterligare brott, att besluta om att tidigare påföljd avseende ungdomsvård eller ungdomstjänst ska omfatta även det ytterligare brottet. Regeringen bedömer även att det finns ett behov av att kunna besluta om en tidigare utdömd ungdomspåföljd, t.ex. undanröja påföljden, i vissa fall.

Möjligheter att avvika från huvudregeln

Rätten ska kunna besluta att en tidigare utdömd påföljd som innebär ungdomsvård eller ungdomstjänst ska avse också tillkommande brottslighet om det är fråga om nyupptäckt brottslighet som i jämförelse med den brottslighet som omfattas av den tidigare domen med hänsyn till påföljden är utan nämnvärd betydelse. Det ska dessutom vara möjligt att även i andra fall besluta om konsumtionsdom om det finns särskilda skäl för det.

Om den tidigare domen fått laga kraft får rätten undanröja den tidigare påföljden och döma till gemensam påföljd för den samlade brottsligheten om det finns särskilda skäl och om domen meddelas innan påföljden helt har verkställts. Det krävs inte att den nya påföljden är av annan art än den som undanröjs. Rätten ska ta skälig hänsyn till vad den dömde har undergått till följd av den tidigare domen.

När fängelse eller sluten ungdomsvård döms ut som gemensam påföljd efter undanröjande av en tidigare påföljd som innebär ungdomsvård eller ungdomstjänst enligt reglerna i 34 kap. brottsbalken ska tiden för ett frihetsberövande som föregått den tidigare domen anses som tid under vilken påföljden verkställts i anstalt.

Regeringens förslag innebär alltså att ungdomstjänst och ungdomsvård ska omfattas av regleringen om påföljdsbestämning efter tidigare dom.

Ikraftträdande

Regeringen föreslår att lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2016.

Utskottets ställningstagande

Propositionen har inte lett till några motionsyrkanden eller andra invändningar under utskottsbehandlingen. Enligt utskottets uppfattning medför de föreslagna lagändringarna bl.a. en förenkling och ett förtydligande av de regler som gäller för hur domstolen ska bestämma påföljd när en tilltalad döms för ytterligare brott som begåtts innan en tidigare påföljd helt har verkställts, eller upphört. Regleringen av hur återfall ska behandlas blir också mer konsekvent. Utskottet anser att förslagen är ändamålsenligt utformade och att de bör antas av riksdagen. Utskottet tillstyrker således propositionen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2015/16:151 Ny påföljd efter tidigare dom:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i rättegångsbalken.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll.
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om brottsbalken

dels att 34 kap. 10, 11 och 18 §§ ska upphöra att gälla[1],

dels att 27 kap. 6 §, 28 kap. 7 och 9 §§, 30 kap. 3 §, 32 kap. 4 §, 33 kap. 6 §, 34 kap. 1–8 §§ och 38 kap. 3, 4, 6, 8 och 9 §§ och rubriken till 34 kap. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
27 kap.	
6 §[2]	
Om den dömde inte iakttar vad som åligger honom enligt den villkorliga domen, får *domstolen*, under förutsättning att en åklagare före prövotidens utgång *anhängiggör* talan om det, efter omständigheterna	Om den dömde inte iakttar vad som åligger honom *eller henne* enligt den villkorliga domen, får *rätten*, under förutsättning att en åklagare före prövotidens utgång *väcker* talan om det, efter omständigheterna
1. besluta att varning *skall* meddelas den dömde,	1. besluta att varning *ska* meddelas den dömde,
2. meddela föreskrift enligt 5 § eller ändra tidigare meddelad föreskrift,	
3. undanröja den villkorliga domen och bestämma annan påföljd för brottet.	
Åtgärd enligt första stycket 1 eller 2 får inte beslutas efter prövotidens utgång.	
Undanröjs den villkorliga domen, *skall vid påföljdens bestämmande* skälig hänsyn *tas* till böter som dömts ut enligt 2 § och *34 kap. 5 § samt* till vad den dömde undergått till följd av föreskrift om samhällstjänst. *Härvid* får *dömas* till fängelse på kortare tid än som är föreskrivet för brottet. Har uppgift som avses i 2 a § andra stycket lämnats i domen *skall*, om fängelse *döms ut*,	*Om* den villkorliga domen *undanröjs, ska rätten, när den nya påföljden bestäms, ta* skälig hänsyn till böter som dömts ut enligt 2 § och till vad den dömde undergått till följd av föreskrift om samhällstjänst. *I ett sådant fall* får *rätten döma* till fängelse på kortare tid än som är föreskrivet för brottet. Har uppgift som avses i 2 a § andra stycket lämnats i domen *ska rätten,* om *den dömer*

[1] Senaste lydelse av
34 kap. 10 § 1998:604
34 kap. 11 § 2006:891
34 kap. 18 § 2015:97.
[2] Senaste lydelse 1998:604.

detta *beaktas* när straffets längd bestäms.	*till* fängelse, *beakta* detta när straffets längd bestäms.

28 kap.

7 §[3]

Iakttar den dömde inte vad som åligger honom till följd av domen på skyddstillsyn, får övervakningsnämnden, *utom* att meddela föreskrift enligt 26 kap. 15 § eller fatta beslut i fråga som avses i 37 kap. 7 § första stycket,	*Om* den dömde inte *iakttar* vad som åligger honom *eller henne* till följd av domen på skyddstillsyn, får övervakningsnämnden, *utöver* att meddela föreskrift enligt 26 kap. 15 § eller fatta beslut i fråga som avses i 37 kap. 7 § första stycket,
1. besluta att varning *skall* meddelas den dömde, eller	1. besluta att varning *ska* meddelas den dömde, eller

2. besluta om övervakning av den dömde under viss tid efter det att ett år av prövotiden har förflutit, dock längst till prövotidens utgång.

Har övervakning beslutats enligt första stycket 2 *men bedöms denna* inte längre *vara* påkallad, får *övervakningsnämnden* besluta att övervakningen *skall* upphöra. *Samma gäller om rätten med stöd av 34 kap. 6 § beslutat om övervakning och denna pågått i ett år.*	*Om övervakningsnämnden bedömer att* övervakning *som* beslutats enligt första stycket 2 inte längre *är* påkallad, får *nämnden* besluta att övervakningen *ska* upphöra.

Åtgärd som avses i första stycket får inte beslutas av övervakningsnämnden efter prövotidens utgång.

9 §[4]

Undanröjs skyddstillsynen, *skall* rätten bestämma annan påföljd för brottet. *Därvid skall* skälig hänsyn *tas* till vad den dömde har undergått till följd av domen på skyddstillsyn samt till böter eller fängelse som dömts ut enligt 2 eller 3 § *eller 34 kap. 6 §.* I fall *som här avses* får *dömas* till fängelse på kortare tid än vad som är föreskrivet för brottet. Har uppgift som avses i 2 a § andra stycket eller 6 a § första stycket lämnats i domen *skall* rätten, om den dömer till fängelse, beakta detta när straffets längd bestäms.	*Om* skyddstillsynen *undanröjs*, *ska* rätten bestämma *en* annan påföljd för brottet *och då ta* skälig hänsyn till vad den dömde har undergått till följd av domen på skyddstillsyn samt till böter eller fängelse som dömts ut enligt 2 eller 3 §. I *ett sådant* fall får *rätten döma* till fängelse på kortare tid än vad som är föreskrivet för brottet. Har uppgift som avses i 2 a § andra stycket eller 6 a § första stycket lämnats i domen *ska* rätten, om den dömer till fängelse, beakta detta när straffets längd bestäms.

[3] Senaste lydelse 1988:942.
[4] Senaste lydelse 1998:604.

Om det inte finns tillräckliga skäl för att undanröja skyddstillsynen, får rätten i stället besluta om åtgärd som avses i 7 §. En sådan åtgärd får inte beslutas efter prövotidens utgång.

30 kap.

3 §[5]

När någon döms för flera brott, *skall* rätten döma till gemensam påföljd för brotten, om inte något annat är föreskrivet.	När någon döms för flera brott, *ska* rätten döma till *en* gemensam påföljd för brotten, om inte något annat är föreskrivet.

Om det finns särskilda skäl, får rätten för ett eller flera brott döma till böter och samtidigt döma till annan påföljd för brottsligheten i övrigt. Vidare får rätten döma till fängelse för ett eller flera brott samtidigt som den dömer till villkorlig dom eller skyddstillsyn för brottsligheten i övrigt.

När högre rätt dömer för brott som prövats i flera domar i lägre rätt, ska brottsligheten i varje sådan dom leda till en särskild påföljd.

32 kap.

4 §[6]

Om den dömde i väsentlig grad underlåter att göra vad som åligger honom eller henne enligt en föreskrift vid ungdomsvård om att han eller hon *skall* följa ett ungdomskontrakt eller enligt en dom på ungdomstjänst, får rätten på talan av åklagare undanröja annan påföljd än böter som dömts ut för brottet och bestämma ny påföljd för detta. I stället för att undanröja påföljden får dock rätten meddela den dömde en varning, om det är en tillräcklig åtgärd.	Om den dömde i väsentlig grad underlåter att göra vad som åligger honom eller henne enligt en föreskrift vid ungdomsvård om att han eller hon *ska* följa ett ungdomskontrakt eller enligt en dom på ungdomstjänst, får rätten på talan av åklagare undanröja *en* annan påföljd än böter som dömts ut för brottet och bestämma *en* ny påföljd för detta. I stället för att undanröja påföljden får dock rätten meddela den dömde en varning, om det är en tillräcklig åtgärd.
Om, av annat skäl än som anges i första stycket, den planerade vården eller de planerade åtgärderna enligt ett ungdomskontrakt eller en vårdplan inte kommer till stånd eller vården eller åtgärderna kommit att i väsentlig grad avvika från vad som	Om, av annat skäl än som anges i första stycket, den planerade vården eller de planerade åtgärderna enligt ett ungdomskontrakt eller en vårdplan inte kommer till stånd eller vården eller åtgärderna kommit att i väsentlig grad avvika från vad som

[5] Senaste lydelse 1988:942.
[6] Senaste lydelse 2006:891.

planerats i kontraktet eller vårdplanen, får rätten på talan av åklagare undanröja annan påföljd än böter som dömts ut för brottet och bestämma ny påföljd för detta. Detsamma gäller om, av annat skäl än som anges i första stycket, en dom på ungdomstjänst inte till väsentlig del kan fullgöras inom skälig tid.

Om rätten beslutar om undanröjande enligt första eller andra stycket *skall* den, när den nya påföljden bestäms, ta skälig hänsyn till vad den dömde har undergått till följd av den undanröjda påföljden och till böter som har dömts ut enligt 3 § första stycket 2.

planerats i kontraktet eller vårdplanen, får rätten på talan av åklagare undanröja *en* annan påföljd än böter som dömts ut för brottet och bestämma *en* ny påföljd för detta. Detsamma gäller om, av annat skäl än som anges i första stycket, en dom på ungdomstjänst inte till väsentlig del kan fullgöras inom skälig tid.

Om mer än en påföljd undanröjs får rätten bestämma en gemensam påföljd för den samlade brottsligheten.

Om rätten beslutar om undanröjande enligt första eller andra stycket *ska* den, när den nya påföljden bestäms, ta skälig hänsyn till vad den dömde har undergått till följd av den undanröjda påföljden *eller de undanröjda påföljderna* och till böter som har dömts ut enligt 3 § första stycket 2.

33 kap.

6 §[7]

Om någon döms till fängelse på viss tid eller till sluten ungdomsvård eller om rätten med tillämpning av 34 kap. *1 § 1 förordnar* att sådan påföljd *skall* avse ytterligare brott, och den dömde *med anledning* av misstanke om brott som prövats genom dom i målet har varit berövad friheten på sätt som enligt 19 a § första stycket lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. får tillgodoräknas som tid under vilken påföljden verkställts i anstalt eller vid ett särskilt ungdomshem, får rätten *förordna* att påföljden *skall* anses helt verkställd genom frihetsberövandet. En förutsättning för ett sådant *förordnande* är att den tid

Om någon döms till fängelse på viss tid eller till sluten ungdomsvård eller om rätten med tillämpning av 34 kap. *3 § beslutar* att sådan påföljd *ska* avse ytterligare brott, och den dömde *på grund* av misstanke om brott som prövats genom dom i målet har varit berövad friheten på *ett* sätt som enligt 19 a § första stycket lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. får tillgodoräknas som tid under vilken påföljden verkställts i anstalt eller vid ett särskilt ungdomshem, får rätten *besluta* att påföljden *ska* anses helt verkställd genom frihetsberövandet. En förutsättning för ett sådant *beslut* är att den tid som den utdömda på-

[7] Senaste lydelse 2006:891.

som den utdömda påföljden överstiger frihetsberövandet med är ringa.

Om rätten undanröjer en villkorlig dom *eller* en skyddstillsyn och i stället dömer till fängelse på viss tid eller till sluten ungdomsvård, gäller första stycket även i fråga om sådana frihetsberövanden som anges i 19 a § andra stycket lagen om beräkning av strafftid m.m.

Om någon döms till böter eller ungdomstjänst och *med anledning* av misstanke om brott, som prövats genom dom i målet, har varit berövad friheten på sätt som enligt första stycket får tillgodoräknas som verkställighet av påföljd, får rätten *förordna* att påföljden *skall* anses helt eller delvis verkställd genom frihetsberövandet.

34 kap. ***Vissa bestämmelser om sammanträffande av brott och förändring av påföljd***

Har den som *för brott* dömts till fängelse, villkorlig dom, skyddstillsyn *eller* sluten ungdomsvård begått annat brott före domen eller *begår han* nytt brott efter domen men innan påföljden *till fullo* verkställts eller annars upphört, *får* rätten, *med iakttagande av vad för vissa fall är föreskrivet i 2–7 §§, efter omständigheterna*

1. förordna att den tidigare utdömda påföljden skall avse också det andra brottet,

2. döma särskilt till påföljd för detta brott, eller

3. om den tidigare domen vunnit laga kraft, undanröja den utdömda

följden överstiger frihetsberövandet med är ringa.

Om rätten undanröjer en villkorlig dom, en skyddstillsyn, *en ungdomsvård eller en ungdomstjänst* och i stället dömer till fängelse på viss tid eller till sluten ungdomsvård, gäller första stycket även i fråga om sådana frihetsberövanden som anges i 19 a § andra stycket lagen om beräkning av strafftid m.m.

Om någon döms till böter eller ungdomstjänst och *på grund* av misstanke om brott som prövats genom dom i målet har varit berövad friheten på *ett* sätt som enligt första stycket får tillgodoräknas som verkställighet av påföljd, får rätten *besluta* att påföljden *ska* anses helt eller delvis verkställd genom frihetsberövandet.

34 kap. ***Ny påföljdsbestämning efter tidigare dom***

1 §[8]

Om den som *har* dömts till fängelse, villkorlig dom, skyddstillsyn, sluten ungdomsvård, *ungdomsvård eller ungdomstjänst har* begått *ett* annat brott före domen *(nyupptäckt brott)* eller *om den dömde begår ett* nytt brott efter domen men innan påföljden *helt har* verkställts eller annars upphört *(nytt brott), ska* rätten *bestämma en ny påföljd för den tillkommande brottsligheten.*

I stället för att bestämma en ny påföljd för den tillkommande brottsligheten får rätten, i de fall som avses i 3 och 4 §§, besluta att den tidigare utdömda påföljden ska avse också den brottsligheten, eller

[8] Senaste lydelse 1998:604.

påföljden och för brotten döma till påföljd av annan art.

Har en skyddstillsyn förenats med fängelse enligt 28 kap. 3 §, skall vid tillämpningen av bestämmelserna i detta kapitel den utdömda fängelsepåföljden anses som en del av skyddstillsynen.

undanröja den utdömda påföljden och döma till gemensam påföljd för den samlade brottsligheten.

Undergår den dömde fängelse på livstid får rätten endast besluta att den tidigare utdömda påföljden ska avse också den tillkommande brottsligheten.

2 §

Undergår den dömde fängelse på livstid, må allenast meddelas förordnande enligt 1 § 1.

När rätten dömer till en ny påföljd för ett nyupptäckt brott ska den när påföljden bestäms iaktta att påföljderna tillsammans inte överstiger vad som skulle ha dömts ut för den samlade brottsligheten. Rätten får då döma till lindrigare straff än vad som är föreskrivet för brottet.

3 §

Är den tidigare ådömda påföljden fängelse på viss tid, må förordnande enligt 1 § 1 meddelas *allenast* om det är *uppenbart, att det nya brottet* i jämförelse med *det förra är* med hänsyn till påföljden utan nämnvärd betydelse, *eller eljest synnerliga skäl äro därtill.*

Dömes med tillämpning av 1 § 2 till straff för brott som begåtts innan den tidigare domen börjat verkställas, skall i möjlig mån vid straffets bestämmande iakttagas, att straffen tillhopa icke överstiga vad som jämlikt 26 kap. 2 § kunnat ådömas för båda brotten, och må därvid dömas till lindrigare straff än för brottet är stadgat.

Undanröjande av fängelse enligt 1 § 3 må ske endast om dom meddelas innan straffet till fullo verkställts.

Rätten får besluta att en tidigare utdömd påföljd ska avse också tillkommande brottslighet. Ett sådant beslut får meddelas *endast* om det är *fråga om nyupptäckt brottslighet som* i jämförelse med *den brottslighet som omfattas av den tidigare domen* med hänsyn till påföljden *är* utan nämnvärd betydelse.

Är den tidigare påföljden sluten ungdomsvård, ungdomsvård eller ungdomstjänst, får rätten, om det finns särskilda skäl för det, även i andra fall besluta att den tidigare utdömda påföljden ska avse också den tillkommande brottsligheten.

4 §[9]

Tillämpas 1 § 1 eller 2 i fråga

Rätten får undanröja en tidigare

[9] Senaste lydelse 1998:604.

om någon som villkorligt frigivits från fängelse, skall, om brottet begåtts under prövotiden, den villkorligt medgivna friheten eller en del av denna förklaras förverkad om inte särskilda skäl talar mot det.

Såsom särskilda skäl för att inte förverka eller för att förverka endast en del av villkorligt medgiven frihet kan rätten beakta

1. om den nya brottsligheten i förhållande till den tidigare är av lindrig beskaffenhet,

2. om lång tid har förflutit mellan brotten, eller

3. om ett förverkande annars skulle framstå som oskäligt.

Beslutas inte förverkande enligt första stycket, får rätten besluta åtgärd som avses i 26 kap. 18 § eller förlänga prövotiden med högst ett år utöver den tid som följer av 26 kap. 10 §.

En åtgärd enligt tredje stycket får beslutas endast före prövotidens utgång. Förverkande får beslutas endast om fråga därom uppkommer i ett mål där den frigivne häktats eller fått del av åtal inom ett år från prövotidens utgång.

utdömd påföljd och döma till gemensam påföljd för den samlade brottsligheten. Ett sådant beslut får meddelas endast om det finns särskilda skäl för det samt den tidigare domen har fått laga kraft och dom meddelas innan den tidigare påföljden helt har verkställts.

När påföljden för den samlade brottsligheten bestäms, ska rätten ta skälig hänsyn till vad den dömde har undergått till följd av den tidigare domen. Rätten får då döma till fängelse på kortare tid än vad som är föreskrivet för brottet.

Om fängelse döms ut och en uppgift som avses i 27 kap. 2 a § andra stycket, 28 kap. 2 a § andra stycket eller 28 kap. 6 a § första stycket har lämnats, ska detta beaktas när straffets längd bestäms.

5 §[10]

Är den tidigare påföljden villkorlig dom, får förordnande enligt 1 § 1 meddelas endast för brott som begåtts före prövotidens början.

Meddelas förordnande enligt 1 § 1, får rätten, om den nya brottslighetens straffvärde eller art påkallar det, även döma till dagsböter, högst tvåhundra, vare sig böter har föreskrivits för brottet eller inte.

Om det behövs för att rätten

Tillämpas 1 § första stycket eller 3 § i fråga om någon som villkorligt frigivits från fängelse, ska, om brottet har begåtts under prövotiden, den villkorligt medgivna friheten eller en del av denna förklaras förverkad om inte särskilda skäl talar mot det.

Som särskilda skäl för att inte förverka eller för att förverka endast en del av villkorligt medgiven frihet får rätten beakta

1. om den nya brottsligheten i

[10] Senaste lydelse 1998:604.

skall kunna tillämpa 1 § 1 i stället för att undanröja den villkorliga domen enligt 1 § 3 och döma till fängelse, får rätten, om det finns sådana särskilda skäl som anges i 30 kap. 7 § andra stycket, besluta att den villkorliga domen skall förenas med en föreskrift om samhällstjänst. Meddelas en sådan föreskrift skall rätten tillämpa 27 kap. 2 a § andra stycket.

Tillämpas 1 § 1 eller 2, får rätten besluta åtgärd enligt 27 kap. 6 § 1 eller 2 eller förlänga prövotiden till tre år, dock endast om fråga därom uppkommer i mål där den dömde häktats eller fått del av åtal före prövotidens utgång.

Undanröjs en villkorlig dom med stöd av 1 § 3 skall rätten, när den bestämmer ny påföljd, ta skälig hänsyn till böter som har dömts ut enligt andra stycket eller 27 kap. 2 § samt till vad den dömde undergått till följd av föreskrift om samhällstjänst. Härvid får dömas till fängelse på kortare tid än vad som är föreskrivet för brottet. Har en uppgift som avses i 27 kap. 2 a § andra stycket lämnats skall, om fängelse döms ut, detta beaktas när straffets längd bestäms.

En villkorlig dom får undanröjas enligt 1 § 3 endast om fråga därom uppkommer i mål där den dömde häktats eller fått del av åtal inom ett år från prövotidens utgång.

förhållande till den tidigare är av lindrig beskaffenhet,

2. om lång tid har förflutit mellan brotten, eller

3. om ett förverkande annars skulle framstå som oskäligt.

Om rätten inte beslutar om förverkande enligt första stycket, får den besluta om åtgärd som avses i 26 kap. 18 § eller förlänga prövotiden med högst ett år utöver den tid som följer av 26 kap. 10 §.

En åtgärd enligt tredje stycket får beslutas endast före prövotidens utgång. Förverkande får beslutas endast om frågan tas upp i ett mål där den frigivne häktats eller fått del av åtal inom ett år från prövotidens utgång.

6 §[11]

Är den tidigare påföljden skyddstillsyn, får rätten vid tillämpning av 1 § 1, om den nya brottslighetens straffvärde eller art eller den tilltalades tidigare

Om rätten med tillämpning av 3 § genom dom som fått laga kraft har beslutat att fängelse, villkorlig dom, skyddstillsyn, sluten ungdomsvård, ungdomsvård eller

[11] Senaste lydelse 1998:604.

brottslighet kräver det, även döma till dagsböter, högst tvåhundra, oavsett om böter är föreskrivet för brottet eller inte.

Om det behövs för att rätten skall kunna tillämpa 1 § 1 i stället för att undanröja skyddstillsynen med stöd av 1 § 3 och döma till fängelse, får rätten, om det finns sådana särskilda skäl som anges i 30 kap. 9 § andra stycket 4, besluta att skyddstillsynen skall förenas med en föreskrift om samhällstjänst. Meddelas en sådan föreskrift skall rätten tillämpa 28 kap. 2 a § andra stycket.

Är fängelse föreskrivet för det nya brottet och kan, med hänsyn till omständigheter som i 30 kap. 11 § sägs, 1 § 1 inte tillämpas utan att sådant förordnande förenas med frihetsberövande, får rätten i stället för att döma till böter enligt första stycket döma till fängelse enligt 28 kap. 3 §.

Tillämpas 1 § 1 eller 2 får rätten besluta åtgärd som avses i 28 kap. 9 § eller förlänga prövotiden till högst fem år. Har den dömde åtagit sig att följa en sådan behandlingsplan som avses i 30 kap. 9 § andra stycket 3, tillämpas bestämmelserna i 28 kap. 6 a §.

Döms den tilltalade med tillämpning av 1 § 3 till fängelse, skall, när straffets längd bestäms, skälig hänsyn tas till vad han har undergått till följd av domen på skyddstillsyn och till vad han har avtjänat av fängelse som dömts ut enligt första stycket eller 28 kap. 3 § liksom till böter som dömts ut enligt första stycket eller 28 kap. 2 §. I fall som här avses får fängelse dömas ut på kortare tid än vad som är föreskrivet för brottet. Har en uppgift som avses i 28 kap. 2 a § andra stycket eller 6 a § första stycket lämnats i domen skall, om fängelse döms ut, detta beaktas, när straffets längd bestäms.

ungdomstjänst som dömts ut i tidigare mål ska avse ytterligare brott, och om den tidigare påföljden ändras av högre rätt genom dom som får laga kraft, ska frågan om påföljd för den tillkommande brottsligheten efter anmälan av åklagare prövas på nytt. Detsamma ska gälla, när påföljd avseende fängelse, villkorlig dom, skyddstillsyn eller sluten ungdomsvård bestämts med tillämpning av 2 § och den tidigare påföljden ändras.

Visar det sig, när en dom på fängelse på viss tid eller sluten ungdomsvård ska verkställas, att den dömde begått brottet före det att en påföljd som han eller hon dömts till för något annat brott har dömts ut, och framgår det inte av domarna att den andra påföljden har beaktats, ska, sedan domarna fått laga kraft, rätten efter anmälan av åklagare med tillämpning av 2 § bestämma vad den dömde ska undergå till följd av den dom som sist ska verkställas.

Fängelse enligt tredje stycket får inte dömas ut och beslut om föreskrift enligt andra stycket, beslut enligt fjärde stycket eller beslut om undanröjande av skyddstillsyn får inte meddelas, i annat fall än när fråga därom uppkommer i mål vari den dömde häktats eller fått del av åtal före prövotidens utgång.

7 §[12]

Är den tidigare påföljden sluten ungdomsvård får förordnande enligt 1 § 1 meddelas endast om det är uppenbart, att det nya brottet i jämförelse med det förra är med hänsyn till påföljden utan nämnvärd betydelse, eller det annars finns särskilda skäl för det.

Döms med tillämpning av 1 § 2 till påföljd för brott som begåtts innan den tidigare domen börjat verkställas, skall vid påföljdens bestämmande iakttas att påföljderna tillsammans inte överstiger vad som skulle ha dömts ut för båda brotten. Rätten får därvid döma till lindrigare straff än vad som är föreskrivet för brottet.

Döms den tilltalade med tillämpning av 1 § 3 till fängelse, skall, när straffets längd bestäms, skälig hänsyn tas till vad han har undergått till följd av domen på sluten ungdomsvård. Beslut om undanröjande av sluten ungdomsvård får ske endast om dom meddelas innan den fastställda verkställighetstiden har löpt ut.

Har en skyddstillsyn förenats med fängelse enligt 28 kap. 3 §, ska den utdömda fängelsepåföljden vid tillämpningen av detta kapitel anses som en del av skyddstillsynen.

8 §[13]

Har den som dömts till ungdomstjänst begått annat brott

Uppkommer fråga om överlämnande eller utlämning till

[12] Senaste lydelse 1998:604.
[13] Senaste lydelse 2006:891.

innan påföljden börjat verkställas, skall rätten, om påföljden även för detta brott bestäms till ungdomstjänst, vid bestämmande av antalet timmar ungdomstjänst, så långt möjligt, iaktta att detta antal tillsammans med det antal timmar som tidigare dömts ut inte överstiger det antal timmar som skulle ha bestämts som gemensam påföljd för brotten.

Sverige för verkställighet av en dom, varigenom någon dömts till fängelse som gemensam påföljd för två eller flera brott, och kan överlämnande eller utlämning enligt den andra statens lagstiftning inte ske för alla brotten, ska rätten, efter anmälan av åklagare, undanröja den gemensamt utdömda påföljden och döma till påföljd för den brottslighet för vilken överlämnande eller utlämning kan äga rum.

Vad som föreskrivs i första stycket ska även gälla då fråga uppkommer om att en svensk brottmålsdom som avser två eller flera brott ska verkställas utomlands i enlighet med lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom, lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen eller lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet, men det finns hinder mot verkställighet enligt den andra statens lagstiftning i fråga om något eller några av brotten.

38 kap.

3 §[14]

Fråga om åtgärd enligt 27 kap. 2 a § tredje stycket, 5 § tredje stycket eller 6 § tas upp av den rätt som först avgjort det mål där villkorlig dom meddelats. Fråga om åtgärd enligt 32 kap. 4 § tas upp av den rätt som först avgjort det mål där ungdomsvård eller ungdomstjänst dömts ut.

Talan enligt 28 kap. 8 § väcks vid den tingsrätt, inom vars område den övervakningsnämnd som har gjort framställning i ärendet är verksam, eller vid den rätt som först avgjort det mål där skyddstillsyn dömts ut.

Mål som avses i denna paragraf får också tas upp av *en domstol*, där brottmål mot den dömde är *anhängigt*, eller av rätten i den ort, där den dömde mera varaktigt

Mål som avses i denna paragraf får också tas upp av *den rätt*, där brottmål mot den dömde är *väckt eller där mål om åtgärd mot den dömde enligt 32 kap. 4 § redan*

[14] Senaste lydelse 2006:891.

uppehåller sig, om rätten med hänsyn till utredningen samt kostnader och andra omständigheter finner det lämpligt.

tagits upp, eller av rätten i den ort där den dömde mera varaktigt uppehåller sig, om rätten med hänsyn till utredningen samt kostnader och andra omständigheter finner det lämpligt.

4 §[15]

Anmälan *jämlikt* 34 kap. *10* § *göres* hos *första domstol* i något av målen.

Anmälan *jämlikt* 34 kap. *18* § *göres* hos den rätt som först dömt i målet.

Anmälan *enligt* 34 kap. *6* § *görs* hos *den rätt som först dömt* i något av målen.

Anmälan *enligt* 34 kap. *8* § *görs* hos den rätt som först dömt i målet.

6 §[16]

Nämndemän *skall* delta när en tingsrätt avgör en fråga, som avses i 2 eller 2 a § eller i 27 kap. 6 §, 28 kap. 9 §, 32 kap. 4 § eller 34 kap. *10* § andra stycket eller *18* §. Detsamma *skall* gälla i fråga om undanröjande av påföljd enligt 34 kap. *1* § *3*, förverkande av villkorligt medgiven frihet eller annan åtgärd enligt *34 kap. 4 § samt åtgärd enligt* 34 kap. 5 § *tredje stycket eller 34 kap. 6 § andra stycket.*

Nämndemän *ska* delta när en tingsrätt avgör en fråga som avses i 2 eller 2 a § eller i 27 kap. 6 §, 28 kap. 9 §, 32 kap. 4 § eller 34 kap. *6* § andra stycket eller *8* §. Detsamma *ska* gälla i fråga om undanröjande av påföljd enligt 34 kap. *4* §, förverkande av villkorligt medgiven frihet eller annan åtgärd enligt 34 kap. 5 §.

Vid avgörande av en fråga som avses i 27 kap. 2 a § tredje stycket eller 5 § tredje stycket eller 28 kap. 11 § första och andra styckena, är en tingsrätt domför med en lagfaren domare.

8 §[17]

I mål om åtgärd enligt 2 eller 2 a § eller 27 kap. 2 a § tredje stycket, 5 § tredje stycket eller 6 §, 28 kap. 9 §, 32 kap. 4 § eller 34 kap. *10* § andra stycket *skall* tingsrätten ge den dömde tillfälle att yttra sig. Begär denne att bli hörd muntligen, *skall* han eller hon ges tillfälle till det. I mål om åtgärd enligt 34 kap. *18* § *skall* den dömde ges tillfälle att yttra sig, om det är möjligt. Rättens avgörande

I mål om åtgärd enligt 2 eller 2 a § eller 27 kap. 2 a § tredje stycket, 5 § tredje stycket eller 6 §, 28 kap. 9 §, 32 kap. 4 § eller 34 kap. *6* § andra stycket *ska* tingsrätten ge den dömde tillfälle att yttra sig. Begär denne att bli hörd muntligen, *ska* han eller hon ges tillfälle till det. I mål om åtgärd enligt 34 kap. *8* § *ska* den dömde ges tillfälle att yttra sig, om det är möjligt. Rättens avgörande

[15] Senaste lydelse 1981:211.
[16] Senaste lydelse 2006:891.
[17] Senaste lydelse 2006:891.

av saken sker genom beslut.

av saken sker genom beslut.

En åtgärd enligt 28 kap. 11 § första och andra styckena får beslutas utan att den dömde ges tillfälle att yttra sig.

9 §[18]

Rättens beslut om åtgärd enligt 27 kap. 2 a § tredje stycket eller 5 § tredje stycket, 28 kap. 11 § första och andra styckena eller 34 kap. *10* § andra stycket eller *18* § gäller omedelbart, om inte något annat *förordnas*. Detsamma gäller avgöranden enligt 27 kap. 6 §, 28 kap. 9 § eller 34 kap. *4, 5 eller 6* § angående föreskrifter, övervakning eller prövotid.

Rättens beslut om åtgärd enligt 27 kap. 2 a § tredje stycket eller 5 § tredje stycket, 28 kap. 11 § första och andra styckena eller 34 kap. *6* § andra stycket eller *8* § gäller omedelbart, om inte något annat *beslutas*. Detsamma gäller avgöranden enligt 27 kap. 6 §, 28 kap. 9 § eller 34 kap. 5 § angående föreskrifter, övervakning eller prövotid.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

[18] Senaste lydelse 2006:891.

2 Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs att 46 kap. 15 a §, 48 kap. 4 § och 51 kap. 13 § rättegångsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
46 kap.	
15 a §[1]	
Kan saken utredas tillfredsställande, får målet avgöras trots att den tilltalade har inställt sig endast genom ombud eller har uteblivit, om	
1. det inte finns anledning att döma till annan påföljd än böter, fängelse i högst sex månader, villkorlig dom eller skyddstillsyn eller sådana påföljder i förening,	
2. den tilltalade, sedan han eller hon har delgetts stämning, har avvikit eller håller sig undan på ett sådant sätt att han eller hon inte kan hämtas till huvudförhandlingen eller	
3. den tilltalade lider av en allvarlig psykisk störning och hans eller hennes närvaro därför inte är nödvändig.	
Första stycket 1 gäller också vid förverkande av villkorligt medgiven frihet från fängelse om det inte finns anledning att förverka en strafftid som, sammantagen med ett fängelsestraff som döms ut, överstiger sex månader. Ett *förordnande* enligt 34 kap. *1* § *första stycket 1* brottsbalken ska likställas med de påföljder som anges i första stycket 1.	Första stycket 1 gäller också vid förverkande av villkorligt medgiven frihet från fängelse om det inte finns anledning att förverka en strafftid som, sammantagen med ett fängelsestraff som döms ut, överstiger sex månader. Ett *beslut* enligt 34 kap. *3* § brottsbalken ska likställas med de påföljder som anges i första stycket 1.
I de fall som avses i första stycket 2 får målet avgöras även om den tilltalade inte har delgetts kallelse till förhandlingen.	
Rättegångsfrågor får avgöras trots att den tilltalade har uteblivit.	
48 kap.	
4 §[2]	
Bötesstraff får föreläggas genom strafföreläggande beträffande brott, för vilket böter ingår i straffskalan, dock inte normerade böter. Det finns särskilda bestämmelser om föreläggande av bötesstraff för brott som har begåtts av någon som är under arton år. Bestämmelsen i 34 kap.	Bötesstraff får föreläggas genom strafföreläggande beträffande brott för vilket böter ingår i straffskalan, dock inte normerade böter. Det finns särskilda bestämmelser om föreläggande av bötesstraff för brott som har begåtts av någon som är under arton år. Bestämmelsen i 34 kap. 1 § första

[1] Senaste lydelse 2014:320.
[2] Senaste lydelse 2006:284.

1 § första stycket *2* brottsbalken är tillämplig vid föreläggande av bötesstraff.	stycket brottsbalken är tillämplig vid föreläggande av bötesstraff.
Villkorlig dom eller sådan påföljd i förening med böter får föreläggas genom strafföreläggande i fall då det är uppenbart att rätten skulle döma till sådan påföljd. Detta gäller dock inte för brott som har begåtts av någon som inte har fyllt *18* år eller om det finns anledning att förena den villkorliga domen med en föreskrift om samhällstjänst.	Villkorlig dom eller sådan påföljd i förening med böter får föreläggas genom strafföreläggande i fall då det är uppenbart att rätten skulle döma till sådan påföljd. Detta gäller dock inte för brott som har begåtts av någon som inte har fyllt *arton* år eller om det finns anledning att förena den villkorliga domen med en föreskrift om samhällstjänst.

Företagsbot får föreläggas genom strafföreläggande i fall då boten inte överstiger 500 000 kr.

51 kap.

13 §[3]

Hovrätten får avgöra målet utan huvudförhandling, om det är uppenbart att överklagandet är ogrundat.

Om saken kan utredas tillfredsställande får hovrätten avgöra målet utan huvudförhandling,

1. om åklagaren har överklagat endast till den tilltalades förmån,
2. om endast den tilltalade har överklagat och hans eller hennes ändringsyrkande godtas av motparten,
3. om det inte finns anledning att döma den tilltalade till ansvar eller döma ut påföljd eller döma till annan påföljd än böter eller villkorlig dom eller sådana påföljder i förening,
4. om parterna har begärt att målet ska avgöras utan huvudförhandling, eller
5. om ingen av parterna, sedan fråga väckts om avgörande utan huvudförhandling, haft någon invändning mot detta.

Om en part har begärt huvudförhandling i fall som avses i andra stycket 1–3, ska sådan hållas, om det inte är obehövligt.

Med de påföljder som anges i andra stycket 3 likställs vite och, om det inte samtidigt är fråga om förverkande av villkorligt medgiven frihet från fängelsestraff, beslut enligt 34 kap. *1 § första stycket 1* brottsbalken. Det som sägs i andra stycket 3 om villkorlig dom gäller inte villkorlig dom som förenas med föreskrift om samhällstjänst.	Med de påföljder som anges i andra stycket 3 likställs vite och, om det inte samtidigt är fråga om förverkande av villkorligt medgiven frihet från fängelsestraff, beslut enligt 34 kap. *3* § brottsbalken. Det som sägs i andra stycket 3 om villkorlig dom gäller inte villkorlig dom som förenas med föreskrift om samhällstjänst.

[3] Lydelse enligt prop. 2015/16:39 En modernare rättegång II.

Om överklagandet avser även annat än ansvar, får målet avgöras utan huvudförhandling endast om denna talan enligt 50 kap. 13 § får prövas utan huvudförhandling.

För prövning som inte avser själva saken behöver huvudförhandling inte hållas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.

dels att 19 a § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 19 d §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	19 a §[1]
Om någon har dömts till fängelse på viss tid eller om *domstol*, med tillämpning av 34 kap. *1* § *1* brottsbalken, har *förordnat* att sådan påföljd *skall* avse ytterligare brott, och den dömde med anledning av misstanke om brott, som prövats genom dom i målet, under en sammanhängande tid av minst 24 timmar har varit berövad friheten som anhållen, häktad eller intagen på en enhet för rättspsykiatrisk undersökning med stöd av 10 § lagen (1991:1137) om rättspsykiatrisk undersökning, *skall* tiden för frihetsberövandet, till den del *därunder* inte samtidigt skett verkställighet av dom i annat mål, anses som tid under vilken den utdömda påföljden verkställts i anstalt.	Om någon har dömts till fängelse på viss tid eller om *rätten*, med tillämpning av 34 kap. *3* § brottsbalken, har *beslutat* att sådan påföljd *ska* avse ytterligare brott, och den dömde med anledning av misstanke om brott, som prövats genom dom i målet, under en sammanhängande tid av minst 24 timmar har varit berövad friheten som anhållen, häktad eller intagen på en enhet för rättspsykiatrisk undersökning med stöd av 10 § lagen (1991:1137) om rättspsykiatrisk undersökning, *ska* tiden för frihetsberövandet, till den del *det* inte samtidigt skett verkställighet av dom i annat mål, anses som tid under vilken den utdömda påföljden verkställts i anstalt.
Om rätten har undanröjt en villkorlig dom *eller en* skyddstillsyn och i stället dömt till fängelse på viss tid, *skall* första stycket tillämpas, i den mån tillgodoräknande inte skett enligt första stycket eller 33 kap. 6 § tredje stycket brottsbalken, även i fråga om	Om rätten har undanröjt en villkorlig dom, skyddstillsyn, *ungdomsvård eller ungdomstjänst* och i stället dömt till fängelse på viss tid, *ska* första stycket tillämpas, i den mån tillgodoräknande inte skett enligt första stycket eller 33 kap. 6 § tredje stycket brottsbalken, även i fråga om
1. frihetsberövande som föregått den villkorliga domen *eller domen på skyddstillsyn,*	1. frihetsberövande som föregått den villkorliga domen, *skyddstillsynen, ungdomsvården eller ungdomstjänsten,*

[1] Senaste lydelse 2000:176.

2. frihetsberövande som föregått dom genom vilken *förordnats* att den villkorliga domen *eller* skyddstillsynen *skall* avse även ytterligare brott samt	2. frihetsberövande som föregått dom genom vilken *rätten beslutat* att den villkorliga domen, skyddstillsynen, *ungdomsvården eller ungdomstjänsten ska* avse även ytterligare brott samt

3. sådant omhändertagande som avses i 28 kap. 6 b § eller 11 § tredje stycket brottsbalken.

19 d §

Förekommer till verkställighet på en gång dom på fängelse på livstid och dom på böter, förvandlingsstraff för böter, fängelse på viss tid, villkorlig dom, skyddstillsyn, ungdomsvård, ungdomstjänst eller sluten ungdomsvård, ska livstidsstraffet träda i stället för den andra påföljden.

Förekommer till verkställighet på en gång en dom på fängelse på viss tid i minst två år och en dom på böter eller förvandlingsstraff för böter som har meddelats innan den förstnämnda påföljden har börjat verkställas, ska fängelsestraffet träda i stället för den andra påföljden.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll

Härigenom föreskrivs att 14 § lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	14 §[1]
Beslutet om verkställighet utanför anstalt *skall* upphävas, om den elektroniska kontroll som avses i 3 § annat än tillfälligt blir omöjlig att upprätthålla. Vistelse på sjukhus eller därmed jämförlig inrättning *skall* dock inte föranleda upphävande av beslut om verkställighet utanför anstalt.	Beslutet om verkställighet utanför anstalt *ska* upphävas, om den elektroniska kontroll som avses i 3 § annat än tillfälligt blir omöjlig att upprätthålla. Vistelse på sjukhus eller därmed jämförlig inrättning *ska* dock inte föranleda upphävande av beslut om verkställighet utanför anstalt.
Beslut om verkställighet utanför anstalt *skall* upphävas om den dömde	Beslut om verkställighet utanför anstalt *ska* upphävas om den dömde
1. åsidosätter vad som åligger honom enligt denna lag eller enligt en föreskrift som meddelats med stöd av lagen och det som ligger honom till last inte är av mindre betydelse,	1. åsidosätter vad som åligger honom *eller henne* enligt denna lag eller enligt en föreskrift som meddelats med stöd av lagen och det som ligger honom *eller henne* till last inte är av mindre betydelse,
2. begär att så *skall* ske,	2. begär att så *ska* ske,
3. inte följer föreläggandet att påbörja verkställigheten eller, när verkställigheten *skall* påbörjas, är häktad eller intagen i kriminalvårdsanstalt av någon annan anledning än för verkställighet av det straff som beslutet avser eller	3. inte följer föreläggandet att påbörja verkställigheten eller, när verkställigheten *ska* påbörjas, är häktad eller intagen i kriminalvårdsanstalt av någon annan anledning än för verkställighet av det straff som beslutet avser, eller
4. innan verkställigheten har påbörjats, antingen döms på nytt till fängelse eller får villkorligt medgiven frihet förverkad enligt 26 kap. 19 § eller 34 kap. *4* § brottsbalken på sådan tid att han *skall* avtjäna fängelse i mer än sex månader.	4. innan verkställigheten har påbörjats, antingen döms på nytt till fängelse eller får villkorligt medgiven frihet förverkad enligt 26 kap. 19 § eller 34 kap. *5* § brottsbalken på sådan tid att han *eller hon ska* avtjäna fängelse i mer än sex månader.

[1] Senaste lydelse 2005:42.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård

dels att 10 a § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 10 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	10 a §[1]
Om någon har dömts till sluten ungdomsvård eller om rätten, med tillämpning av 34 kap. *1* § *1* brottsbalken, har *förordnat* att sådan påföljd ska avse ytterligare brott, ska, i fråga om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande som verkställighet av påföljden, 19 a–c §§ lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. tillämpas på motsvarande sätt.	Om någon har dömts till sluten ungdomsvård eller om rätten, med tillämpning av 34 kap. *3* § brottsbalken, har *beslutat* att sådan påföljd ska avse ytterligare brott, ska, i fråga om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande som verkställighet av påföljden, 19 a–c §§ lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. tillämpas på motsvarande sätt.
	10 b §
	Förekommer till verkställighet på en gång en dom på sluten ungdomsvård i minst två år och en dom på böter eller förvandlingsstraff för böter som har meddelats innan den förstnämnda påföljden har börjat verkställas, ska utdömd sluten ungdomsvård träda i stället för den andra påföljden.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

[1] Senaste lydelse 2015:100.

Tryck: Elanders, Vällingby 2016